

Nov bombni napad na japonsko glavno mesto!

Japonske vojaške naprave v Siamu bombardirane iz zraka. Bombe potopile 18 japonskih ladij in parnikov pri Luzonu.—Ameriške in francoske čete osvobodile Strasbourga v Alzaciji. Oklopna divizija sedme ameriške armade zadala težke udarce Nemcem.—Moskva naznanila osvoboditev Estonije. Nemška vojaška posadka na otoku Oslu uničena. Štiri ruske armade v ofenzivi

WASHINGTON, D. C., 27. nov.—Ameriške letelce trdnjave B-29 so ponovno napadle Tokio, glavno japonsko mesto. To je bil tretji napad na Tokio od začetka vojne.

Kakor zadnji petek, tako so tudi danes ameriške letelce trdnjave priletele nad Tokio z baz na Marijanskih otokih in Saipanu. Bombe so padle na tokijske industrijske predele. Operacije je vodil general Hansell.

Drugi roji ameriških bombnikov so bombardirali japonske vojaške naprave v Siamu.

Poročilo vojnega departamenta pravi:

"Ameriški letalci pod poveljstvom generala Hansella so danes spet metali bombe na industrijske predele v Tokiju. Požari, katere so bombe zanele v Tokiju v napadu zadnji petek, še divjajo. Bombni napadi na japonsko glavno mesto se bodo nadaljevali."

PEARL HARBOR, HAWAJI, 27. nov.—Ameriška letala so napadla japonsko brodogradnjo pri Luzonu, največjem otoku Filipinskih skupin, in potopila 18 ladij in parnikov, poročala admiral Chester W. Nimitz. Japonska pomorska sila je v tem napadu doživela najtežji udarec od zadnje velike bitke pri Filipinskih otokih 23. septembra.

Ameriški letalci so sestrelili tudi 72 japonskih bojnih letal v spopadih v zraku in napadih na letališča.

Leyte, Filipini, 25. nov.—Ameriški letalci so napadli japonski konvoj v bližini tega otoka. General Douglas MacArthur poroča, da so bombe potopile štiri japonske vojaške transporte, tri pa poškodovale.

Na transportih se je nahajalo okrog 6000 japonskih vojakov, ki so bili ubiti ali pa so utonili. Vojaki so bili na poti na otok Leyte, kjer naj bi ojačili japonsko posadko.

Ameriške čete so prekoračile reko Leyte na južni strani Litomona v prodiranju proti Ormocu, zadnji japonski trdnjavi na Leytu. Limon je padel zadnje sredo po zdrbitvi japonskega odpora.

Washington, D. C., 25. nov.—Centralni del Tokija, glavnega japonskega mesta, je bil plamenjen. Požari so zanele bombe, katere so vrgli ameriški letalci v napadu.

Napad na Tokio so izvršili bombniki tipa B-29. Ti so se dvignili z baz na Marijanskih otokih na Saipanu. Neuradna vest pravi, da se je napada udeležilo sto ameriških bombnikov in da sta bila samo dva izgubljena.

Pariz, 23. nov.—Ameriške in francoske čete so osvobodile Strasbourga, glavno mesto Alzacije ob reki Reni, in zdaj se pripravljajo za prekoračenje te reke. Poročilo trdi, da so že prekoračile Reno.

Okupacijo Strasbourga je naznanil general Jacques Leclerc, poveljnik oklopne divizije druge francoske armade. Naznanila dostavi, da nemške čete še držijo pozicije na južnovzhodnih in vzhodnih obronkih mesta, s katerimi pa bodo kmalu pograne.

Spor med ADF in unijo strojnikov

Brown naznanil
sklicanje izredne
konvencije

New Orleans, La., 25. nov.—Pretnja z razkolom med Ameriško delavsko federacijo in največjo unijo v njenem okviru se je slišala na konvenciji ADF. Izrekel jo je Harvey Brown, predsednik mednarodne unije strojnikov, ki ima 678,000 članov.

Brown je dejal, da člani eksekutivnega sveta ADF niso storili nobenega koraka proti trem drugim unijam, ki se vmešavajo v jurisdikcijsko območje njevo organizacije. Te unije so tesarska, cestnih železničarjev in električarjev. Brown je razkril, da so člani eksekutivnega sveta glasovali za sklicanje izredne konvencije prihodnjega pomlad. Na tej bo razprava o akciji, ki bo podvzeta za zaščito jurisdikcijskih pravic unije strojnikov.

William Green, predsednik ADF, je dal zagotovilo, da bo federacija sodelovala v naporih, da se odpravi ali ublaži pomanjkanje delavcev v nekaterih vojnih industrijah, da se poveča produkcija orožja, streliva in drugega vojnega materiala. O tem se bodo posvetovali predsedniki petih mednarodnih unij ADF.

Na konvenciji so govorili Chester Bowles, načelnik urada administracije cen; Edward J. Phelan, direktor mednarodnega delavskega urada, in podadmiral Ben Moreell, načelnik mornaričnega biroja ladjedelnic in pomolov.

Kanadska vlada se udala pritisku

Člani notranje sile
bodo poslani
na fronto

Quebec, Kanada, 25. nov.—Vlada premierja Kinga se je končno udala pritisku opozicije in zavrgla politiko, da samo prostovoljci odhajajo na fronto na drugi strani morja. King se je moral odločiti za ugoditev opoziciji, da se obdrži na vladnem krmilu.

Na izrednem zasedanju parlamenta, ki je bilo sklicano, da debatira o tem vprašanju, je King naznanil konskripcijo 16,000 članov kanadske notranje sile za službo onstran morja. King je moral priznati, da se je sistem prostovoljnega prijavljanja za službo na frontah, ki je bil uveljavljen pred petimi leti, izjalovil.

Zahteve za ojačanje kanadskih sil na frontah so bile sprejete. King se je dolgo upiral zahtevam in naglašal, da bi revizija stališča prinesla splošne volitve in nevarnost razkola.

Vojni minister J. L. Ralston je resigniral 1. novembra, ker ni mogel pridobiti Kinga in ostalih članov vlade za konskripcijo. Kriza se je od takrat poostila in dosegla višek, preden se je King podal.

Gordon Graydon, vodja konservativne stranke, se je izrekel za splošno konskripcijo. Njegova stranka ima 39 sedežev v parlamentu. Gotovo je, da bodo konservativci nadaljevali kampanjo za splošno konskripcijo.

KONVENCIJA UNIJE CIO V CHICAGU ZAKLJUČENA

Program za uposlitev
delavcev v povojni
dobi sprejet

POLITIČNI ODBOR
POVEČA AKTIV-
NOSTI

Chicago, 25. nov.—Sedma letna konvencija Kongresa industrijskih organizacij v hotelu Stevensu je bila včeraj zaključena. R. J. Thomas, predsednik avtne unije, je na zadnji seji o strobo odločil reprezentante javnosti v vojnem delavskem odboru, ker vodijo opozicijo proti reviziji mezdne formule malega jekla.

Thomas je dejal, da federalna vlada subvencira farmarje in industrije na eni strani, na drugi pa tišči mežde na tleh. Delavci morajo v tej vojni plačevati povprečno večje davke kot so jih v prejšnjih.

"Moje mnenje je, da mora predsednik Roosevelt rešiti mezdni problem," je rekel Thomas. "Mi ne bomo mogli pričrati delavcev, da je Roosevelt največja osebnost na svetu, če ne bo storil korakov za izenačenje stanja vseh družabnih slojev. Hitra akcija je nujno potrebna."

Philip Murray in vsi drugi uradniki CIO so bili ponovno izvoljeni pred zaključenjem konvencije.

Newyorški župan Fiorello La Guardia je v svojem govoru dejal, da mora Amerika prevzeti delno odgovornost za ekonomsko blaginjo vseh ljudstev v povojni dobi v interesu trajnega miru. "Nobeno ljudstvo ne sme biti lačno," je dejal. "Ako so ljudje lačni, se bodo borili za živila. Za zaščito ameriškega življenjskega standarda je potrebno, da se dvigne življenjski standard delavcev v tujih državah, kakor tudi milijonov Američanov, ki živijo v pomanjkanju. Iz tega razloga mora Amerika prevzeti del odgovornosti za odpravo pomanjkanja na splošno."

Resolucija s programom za polno uposlitev delavcev v povojni dobi je bila soglasno sprejeta. S to se je konvencija izreкла za kooperacijo z industrijami, farmarji in vsemi drugimi ameriškiimi sloji.

"Ako bodo industrije priznavale pravice organiziranih delavcev, se pogajali z unijami v dobri volji in podpirali napore, da se poveča kupna sila in produkcija dobrin, bodo delavske organizacije skrebele za industrijski mir in kooperacijo v vseh ozirih," pravi resolucija.

Hillman, načelnik odbora za politično akcijo CIO, je bil navdušeno pozdravljen na konvenciji. On je govoril po sprejetju resolucije, da ta odbor ostane in razširi svoje aktivnosti. "Naš odboj bo tudi v bodočnosti igral važno vlogo v političnih kampanjah," je dejal. "Mi ne bomo več izbirali med manjšim in večjim zlom. Odbor se bo držal proč od gibanj glede ustavitve tretje stranke. Izvajal bo smernice, ki so se izkazale za učinkovite v letošnji volilni kampanji. Njegov cilj ni dominacija vodilnih političnih strank in ne podrejenost tem strankam."

Bivši poslanik se vrnil v Ameriko

New York, 25. nov.—Clarence E. Gauss, ki je nedavno resigniral kot ameriški poslanik v Čungkingu, je došel v New York. Iz New Yorka bo odpoštoval v Washington, kjer bo imel sestanek s predsednikom Rooseveltom.

Domače vesti

Obisk

Chicago, 25. nov.—Glavni stan SN-PJ je 23. nov. obiskal Leo Tonne iz Clevelanda in v službi trgovske mornarice.

Izgubil življenje

East Helena, Mont.—Dne 18. nov. je v letalski nesreči blizu McDill Fielda, Fla., izgubil življenje Edward J. Strainer, član društva 143 SNPJ. Pri vojakih se je nahajal od prošega januarja. Zapušča brata Steva, ki služi pri mornarici, sestro Bernice v Arcadiji, Cal., dva strica—Antona Strainerja tukaj in Johna Strainerja v Great Fallsu, Mont., in dve teti—Mary Kercher, Arcadia, Cal., in Anno Fillich, Cleveland, O.

Iz Clevelanda

Cleveland, 25. nov.—Dne 20. nov. je po kratki bolezni umrl Edward Champa, rojen v Evelethu, Minn. Tukaj zapušča ženo, sina, hčer, mačeho, dva brata v armadi (eden je v Angliji), dve poročeni sestri in druge sorodnike. Vile rojenice so se oglašile pri družini Anthony Zabukovec in pustile hčerko. Frank Benčina iz Collinwooda se je podal na operacijo v bolnišnico Emergency Clinic na Five Pointsu. Umrl je za arčno hibo Thomas Kulich, star 64 let in doma od Ogulina na Hrvaškem. Tukaj zapušča ženo, poročeno hčer, dva brata in dve sestri. Iz bolnišnice, kjer je prestala težko operacijo, se je vrnila na svoj dom žena Louise Kaferla iz Collinwooda. Poročila sta se v San Fernando Valleyju, Cal., Petty Officer 1/c Robert M. Underwood in Mimi Sušnik iz Clevelanda, tukaj pa Matt Krašovec in Josephine Jeglich.

Padli v Franciji

Barberton, Pa.—Družina Ivan Zvonar je bila obveščena, da je v Franciji 5. avg. umrl za poškodbami edini sin Pvt. Adolph Zvonar, star 22 let in rojen v Fort Wayne, Ind. Poleg staršev zapušča ženo in hčerko. Bil je član KSKJ. K vojakom je šel novembra 1942, preko morja pa aprila letos.

Indianapolis, Ind.—V Franciji je bil 16. avg. ubit Sgt. Michael Brezovec, star 26 let in član KSKJ. Zapušča mater Ano Markovico, sestro in brata.

Kansas City, Kans.—Družina Joseph Stampfel je prejela vest, da je 1. okt. padel v Franciji sin Pvt. John P. Stampfel, star 23 let. Pri vojakih je bil kot prostovoljec od 1940, letos v aprilu pa je bil poslan preko morja. Poleg staršev zapušča tri brate (enega v vojni na Francoskem) in poročeno sestro. Bil je član KSKJ.

Na dopustu

Hutchins, Pa.—Po doglednem času je prišel na tritedenski dopust k svojim staršem Lt. Louis Podbevšek, ki je pri vojakih od februarja 1941. Preko morja, v Islandijo je bil poslan januarja 1942, od tam v Anglijo in nato v Belgijo, odkoder je prišel na dopust. Na parniku, s katerim se je vozil, je bilo 3000 nemških ujetnikov in par sto ameriških vojakov, ki so jih stražili. Tudi njegov brat John se nahaja nekje na evropskem bojišču.

Amerika postala največja sila na svetu

London, 25. nov.—Premier Churchill je dejal, da je Amerika v štirih letih postala največja sila na svetu. Ona razpolaga sedaj z največjo armado, bojno mornarico in letalsko silo na svetu. Premier je naglasil, "da moramo biti hvaležni Ameriki za dosežene uspehe v vojni proti nemški in japonski sili."

Bivši urednik pariškega lista aretiran

Pariz, 25. nov.—Guy Bunau-Varilla, bivši urednik pariškega lista Le Matin, je bil aretiran na obtožbo sodelovanja z nemško okupacijsko silo. On bo postavljen pred sodišče, ki bo izreklo kazen.

Stalin za demokra- tično Jugoslavijo

Partizanske enote
zasedle Kotor

Moskva, 25. nov.—Tu je bilo naznanjeno, da maršal Stalin odobrava dogovor, ki sta ga sklenila Tito, poveljnik jugoslovanske osvobodilne armade, in dr. Ivan Subašić, predsednik ubežne jugoslovanske vlade. Sporazum določa ustanovitev federativne in demokratične Jugoslavije.

Naznanilo dostavlja, da sovjetska Rusija smatra sporazum za pozitivni in konstruktivni faktor v naporih za doseg zmag in zaščito miru v Evropi. Sporazum je bil sklenjen, preden je Subašić došel v Moskvo z namenom, da ga sovjetska vlada odobri.

Neki visok jugoslovanski uradnik je dejal, da je popolnoma uverjen, da bo Tito postal predsednik nove jugoslovanske vlade. Subašić in njegovi ministri bodo dobili važne pozicije v novi vladi.

London, 25. nov.—Poročilo iz glavnega stana maršala Tita pravi, da so partizanske enote okupirale Kotor, pristaniščno mesto, in polotok Lušinj.

Poljski premier Mi- kolajczyk odstopil

Upanje za zblizanje
s sovjeti izginilo

London, 25. nov.—Stanislaw Mikolajczyk, predsednik poljske ubežne vlade, je sinoči resigniral. Vzrok je, ker ni do bil opore pri članih vlade za predlog glede zblizanja s sovjetsko Rusijo.

Naznanilo o resignaciji Mikolajczyka vsebuje uradni bulletin. Ta pravi, da bo novo vlado sestavil socialist Jan Kwapiński, ki je imel pozicijo podpredsednika vlade. Poljski predsednik Vladislav Raczkiewicz je sprejel resignacijo Mikolajczyka, zaenot pa je apeliral nanj in na ostale člane kabineta, naj obdržijo pozicije, dokler ne bo formirana nova vlada.

Pred resignacijo Mikolajczyka so se vrtila posvetovanja med voditelji poljskih strank in frakcij. Premier ni na teh dobil zadostne opore za izvajanje svoje politike glede zblizanja z Rusijo in poljskim narodnim odborom v Lublinu, ki ima podporo v Moskvi, nakar je naznanil resignacijo.

Vprašanje garancij povojnih mej

Značilna izjava
britskega zuna-
njega urada

London, 25. nov.—Besednik britskega zunanjega urada je namignil, da mednarodna organizacija za vzdrževanje in zaščito miru, katero snujejo Združeni narodi, ne bo dala garancij glede povojnih mej. Take garancije, če bi se dobesedno tolmäčile, bi izzvale le komplikacije.

Mednarodna organizacija ne bo ponovila napak, kakršne je naredila Liga narodov. Ta je garantirala nedotakljivost mej, toda garancij ni mogla izpolniti.

Britski zunanji urad je objavil deklaracijo, ki naj bi vodila parlament v teku prihajajoče debate o zaključkih, sprejetih na konferenci reprezentantov štirih velesil—Velike Britanije, Rusije, Amerike in Kitajske—v Dumbarton Oaksu. Deklaracija naglašja, da se vprašanje garancij mej predloži v rešitev prizadetim državam v okviru Združenih narodov.

FRANCIJA NA- SPROTUJE ZVEZI ZAPADNIH DRŽAV

Britski uradni krogi
razočarani

VAŽNI RAZGOVORI
V MOSKVI

London, 25. nov.—Predlagana antanta držav zapadne Evrope je bila najbrže pokopana. Ta vtis prevladuje med zavezniškimi diplomati v Londonu po govoru, ki ga je imel francoski minister Georges Bidault pred člani francoske posvetovalne skupščine.

Bidault je namignil, da je Francija proti antanti zapadnih držav, ki bi lahko tekmovala s sovjetsko Rusijo za oblast v Evropi. Za ustanovitev antante se še ogreva belgijski zunanji minister Paul H. Spaak, ki pa je osamljen. Holandska vlada se je tudi izreкла proti ustanovitvi antante s pridržkom, naj o tem odloči ljudstvo po osvoboditvi.

Britska vlada je diskretno dovolila Belgiji očetovstvo antante zapadnih evropskih držav. Stališče Francije je razočaralo britske uradne kroge, ki so upali, da bo Francija odobrila predlog. Bidaultov govor pred skupščino je bil curek mrzle vode na te kroge.

Bidault je dal razumeti, da Francija skuša zavzeti prostor kot svetovna velesila. Ona je za zvezo z Rusijo na vzhodu in zvezo z Veliko Britanijo na zapadu. Francija bo skušala potegniti na svojo stran Belgijo in Holandijo z namenom, da ne prideta v grupo držav, katero bi dominirala Velika Britanija.

Ruski listi so že pokazali, da se ne strinjajo z idejo ustanovitve bloka zapadnih držav. Proti takemu bloku so tudi francoski komunisti, socialisti in druge levičarske grupe. Zavzeli so stališče, da mora Francija imeti vplivno besedo v vsej Evropi in da ne sme plesati na zapadu po taktu godbe Velike Britanije.

O tem vprašanju se bodo vršile diskuzije v Moskvi, ko pride tja Bidault in general Charles de Gaulle, predsednik začasne francoske vlade.

Maršal Vorošilov razrešen dolžnosti

Moskva, 25. nov.—Maršal Klement E. Vorošilov, najznačilnejša ruska vojaška osebnost, je bil razrešen dolžnosti kot član vrhovnega vojnega sveta. Njega je nasledil general Nikolaj Bulganin, ki se je povzpel visoko od izbruha rusko-nemške vojne. Vorošilov je obdržal pozicijo kot član politbiroja, vrhovnega sveta komunistične stranke.

Stavka telefonskih operatorjev končana

Washington, D. C., 25. nov.—Stavka telefonskih operatorjev, ki je izbruhnila v ohlajajočih mestih in se potem raztegnila na druge države, je bila končana. Vojni delavski odbor, ki je posrevel v konflikt, je objavil izjavo Roberta G. Pollocka, predsednika unije operatorjev, s pozivom na stavkarje, naj se takoj vrnejo na delo.

Nemčija je že poražena, pravi Hess

London, 25. nov.—Rudolf Hess, Hitlerjev zaupnik, ki je prišel iz Nemčije v Anglijo v maju 1. 1941, da pridobi Churchillja za pridružitve k Nemčiji v napadu na Rusijo, je čemerren, ko opazuje razkrajanje nemške vojne mašine. On ponavlja besede, da je Nemčija že poražena. Hess je vojni ujetnik nekje v Angliji.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNICE

JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (raven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscriptions rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil polnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (November 30, 1944), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Iz združnega sveta

Bili so časi, ko je tudi za združno gibanje veljalo pravilo, da se razvija "počasi, smoteno pa sigurno." To pravilo ali izrek je treba modificirati, kar se tiče združnega gibanja v Ameriki in Kanadi. Prvo besedo "počasi" je treba nadomestiti z besedo "hitro." Zadržne tedne je združno gibanje v Ameriki in Kanadi napravilo več novih korakov v vedno večjem razmahu v gradnji novega združnega sveta. Najnovejši kamen pri gradnji novega gospodarskega reda, je nakup tovarne za poljedelske stroje, nakup gozda in privatne elektrarske družbe.

Iz Vancouverja, Britske Kolumbije, je prišla vest, da so ameriške in kanadske zadruge kupile v tej kanadski provinci velik gozd za svojo žago in lesno tovarno, v kateri izdelujejo strešne desice (shingles). To kupčijo je napravila International Lumbering Association, ki so jo ustanovile štiri kanadske in več ameriških pokrajinskih veletržnih zdruag.

Ta zveza je meseca februarja t. l. kupila žago in lesno tovarno za \$200,000 od York Logging Co., zdaj pa še gozd, v katerem je okrog sto milijonov čevljev jelkovega lesa. Gozd se nahaja na pacifični obali in hlode dostavljajo žagi s splavi po morju. Razdalja med žago in gozdom je 65 milj. Lesa bo v gozdu dovolj za 25 let. Naprej od tega gozda, za katerega so zadruge plačale \$150,000, so vladni gozdovi.

Članici te mednarodne lesne zadruge sta tudi Central Cooperative Wholesale s sedežem v Superiorju, Wis., in Indiana Farm Bureau Coop Association. CCW je že prejela devet vagonov strešnih desic od te združne lesne tovarne.

V Winnipegu, Manitoba, pa so kanadske zadruge kupile tovarno za izdelovanje poljedelskih strojev in orodja od Gregg Manufacturing Co. Tovarna obsega tri akre sveta in zdaj upošljuje 90 delavcev. Obrat je zelo zmanjšan in še od daleč ne zadošča potrebam Canadian Cooperative Implements, Ltd., ki je kupila in obratuje tovarno. Produkcija se bo povečala, kakor hitro bo mogoče dobiti potrebni material. Tudi računajo na ekspanzijo tovarne.

Lansko leto so tudi farmerske zadruge v Indiani kupile tovarno za izdelovanje poljedelskih strojev. Ta tovarna zdaj dela skoraj izključno za vojno. In ker je ameriška vlada zdaj glavni odjemalec, ji je ta združna tovarna zadnjič izplačala \$45,000 patronažnih dividend—profit, ki ga je napravila in ki spada odjemalcem na podlagi patronaže ali nakupa.

Tri farmerske elektrarske zadruge v južnocentralnem delu Ohia pa so po daljšem boju kupile Ohio Midland Power Co. za \$2,115,000. Ta družba je bila podružnica Associated Electric Co., katero kontrolira Associated Gas & Electric Corp., "holding" kompanija s sedežem v New Yorku.

Ta "holding" kompanija, ki igra vlogo trota in le žanje, ne da bi sejala, se je morala iznebiti tega podjetja na podlagi odredbe zvezne borzne komisije. Elektrarski magnati so se ga morali iznebiti, ker so ga le izjemali—vlekli dividende, brez da bi bili vložili v podjetje kak kapital. V svojo pest so ga dobili na zvit način.

Ker so se naprave te družbe nahajale sredi treh farmerskih elektrarskih zdruag, so slednje takoj po odloku borzne komisije leta 1940 stopile v akcijo za nakup tega podjetja. Potem se je pričela dolga vrsta intrig s strani nekaterih elektrarskih magnatov, da ne pride to podjetje v roke zadrugam. Ponudbo na javni dražbi so hoteli preprečiti tudi z injunkcijami, toda se je igra ponesrečila.

Zadruge so končno dobile to podjetje, ker so ponudile najvišjo ceno. Prvi korak novega direktorija je bil, da je znižal "priklonno ceno" od \$300 na pet dolarjev. Privatna družba je namreč računala \$300 farmerja, da mu je napeljala elektriko do poslopja. Zadruge ne računajo nič—oziroma le pet dolarjev pristopnine.

Radi tega odušstva so farmerji v prizadetem okrožju večinoma brez elektrike. Teh farmerjev je okrog štiri tisoč. Zdaj bodo lahko na cenen način prišli do elektrike in tudi jih ne bo nihče odiral ali koval profita na njih račun.

Pred nakupom tega podjetja so omenjene tri zadruge imele 2400 milj električnega omrežja in zalagale 7367 farmerjev z elektriko.

V priči agitacije National Tax Equality Association za paraliziranje zdruag z obdavčenjem njih "profita," je značilen odlok, ki ga je podalo zvezno prizivno davčno sodišče v Washingtonu o tem vprašanju.

Odlok se glasi, da prebitek, ki ga napravijo zadruge—ali privatna podjetja—ni podvržen dohodninskemu davku, ako obstoji sklep delničarjev, da se razdeli med odjemalce na podlagi združnih pravil.—Sodišče je podalo svoj sklep na podlagi sedanjega davčnega zakona.

Pomen tega odloka je v tem, da zakladniški department ne bo nadlegoval združnih podjetij. Kar se tiče National Tax Equality Association (zvajalno ime) in drugih nasprotnikov združnega gibanja, ki so se pričeli organizirati po vsej deželi—in tudi v Kanadi—jih ta odlok ne bo paraliziral. Sigurno bodo šli na delo, da kongres spremeni davčni zakon in združna podjetja proglasi za navadni biznis. Zadruge sicer še zdaj plačujejo vse davke, kot vsako privatno podjetje, le od "profita" ne, ker po združnih principih spada odjemalcem proporcno po njih nakupovanju.

Glasovi iz nasebina

PRIJATELJU V SPOMIN

Elizabeth, N. J.—Spomladi leta 1920 dne 20. aprila sem prišel v Elizabethport, Elizabeth, N. J., ne da bi koga poznal. Oddelil sem se, da poiščem delo in se nastanim v hotelu blizu tovarne Singer Sewing Co. V tistem kraju so živeli večinoma Poljaki, Nemci, Italijani in druge narodnosti, Slovenca pa nobenega razen Jožeta Oblaka iz Bethlehem, Pa. V salunu in restavraciji sem včasih pomagal za baro. Tja so prihajali delavci, med temi tudi Jože Oblak, ki je na klavir zaigral slovensko pesem. Tako sva se spoznala prva dva Slovenca v Elizabethu.

Takrat je vladala prohibicija in vladni organi so radi nagajali salunarjem, ako ni bilo podkupnine, kar se je na splošno prakticiralo. Tako so prišli detektivi tudi v omenjeni salun, v katerem sem pomagal za baro, pa me niso dobili, ker sem slutil, kdo so in jim nisem hotel dati propovedanega žganja. Kmalu potem sem pustil bartendarstvo, kajti dobil sem delo, ob prostem času pa sem čital liste. Leta 1921 so prišle v tisto bližino tri Slovenke, Ivanka Habe, Mary Urbas in Amalija Bival, ki je imela strica in teto na Thomasu, W. Va., namreč Bratnikove in Ogrinove. V oktobru naslednjega leta sta se Jože Oblak in Amalija Bival poročila.

V letih 1923-24 so prišle tri slovenske družine s Thomasa, in sicer družina Mihael Bratnik, Rudolf Mestek in Joseph Pasarič. Kmalu potem smo ustanovili društvo št. 540 SNPJ in mu na predlog Blaža Habeta dali ime Elizabeth. To je bilo dne 7. jan. 1924. Predsednik je bil Jože Šprogar, blagajnik Jože Oblak, zapisnikar pa Rudolf Mestek. Oblak in njegova žena sta bila dobra in aktivna člana ter sta obhajala društveno 20-letnico dne 11. jan. t. l. in jednotno 40-letnico dne 15. okt. v Brooklynu, N. Y. To je bil njegov poslednji obisk društvene prireditve.

Dne 1. nov. je šel Oblak na delo, kakor navadno, a se ni več vrnil domov. En blok od doma ga je zadela kap, naker je bil odpeljan v bolnišnico, a ni bilo pomoči. Umrl je v starosti 56 let. Tako sem izgubil dobrega prijatelja, s katerim sem se spoznal kot s prvim rojakom v Elizabethu leta 1920. Naše društvo je izgubilo dobrega in zvestega člana, njegova žena skrbnega moža, mi vsi, ki smo ga poznali, pa dobrega družabnika. Bil je vesel, naraven, ljubil je družino, petje, godbo in cvetlice, zato so mu prijatelji prinesli v poslednje slovo obilo cvetja in vencev. Doma je bil iz Iga pri Ljubljani.

Dragi prijatelj in sočan, spremlili smo te na mirovdor Evergreen. Pogrešali te bomo vsi člani društva 540 in 756 SNPJ, znanci in prijatelji, sorodniki,

družina Mihael Bratnik, najbolj pa tvoja ljubica žena Amalija. Spavaj mirno v svobodni ameriški grudi. Ohranimo te v trajnem spominu. Njegovi žalujoci ženi najino globoko sožalje.

Andrew in Julia Sprogar.

GLAS FARMARJA

Neelville, Mo.—Obnavljam naročnino na Prosveto. List mi zelo ugaia in sedaj, ko bomo imeli dolge večere, bom imel več časa za čitanje. Zlasti mi ugaiajo dopisi, samo premalo jih je. Rad bi videl, da se bi bolj pogostoma oglašili naši farmerji.

V južnovzhodnem Missouriju smo imeli letos kar tri suše, tako da nam je ostalo bore malo. Edino koruza je prilično dobro obrodila. Težko je sedaj na farmah, ker ni dobi delavcev, eden, največ dva možka, druge pa so poklicali k vojakom, in tako se včasih malo sprema, ker nas ni dovolj pri hiši. Ako pa se boljše polovica preveč jezi, je na polušam, ker ni časa. Sedaj moramo pospraviti pod streho, kar so nam bogovi pustili.

No, na farmah ne bomo obogateli, a vseeno, živi pa se le za silo. Včasih pa je potrebno malo pritegniti pas. Mnogi v mestih mislijo, da je farmer gospod, da mu ni treba delati, ampak, da samo komandira. Toda temu ni tako. Ko sem delal v tovarni v Milwaukeeju, sem bil po delu prost, tukaj pa imam vedno veliko dela.

Pravijo, da je potrpljenje božja mast. Farmer mora imeti veliko mero potrpljenja. Končam in pozdravljam vse dopisovalce in še posebno uredništvo!

Jack Lipovšek.

DVOJE PISEM

New Castle, Pa.—Zopet sem prejela pismo od Slavka Stega. Upam, da bo čitatelje Prosvete zanimalo, zato ga priobčujem v Prosveti. Pismo je datirano 2. novembra in se glasi:

"Spoštovana gospa! Vaše cenjeno pismo z dne 13. septembra sem prejel dne 18. oktobra. Na žalost mi ni bilo mogoče vam takoj odpisati, ker sem moral poprej poiskati Knežane. To mi je uspelo in danes sem prejel pismo, ki ga je vam pisalo pet mladih Knežanov in ga vam prilagam v tem pismu.

Z veseljem sem prejel vaše drugo pismo. Prejel sem ga večeraj popoldne. To pismo ste pisali 8. septembra na naslov mojega prijatelja Dolgana. Ker pa se medtem časom delal oficirski kurz in sem bil po končanem kurzu prestavljen na drugo mesto kot poročnik, je pismo romalo iz kraja v kraj, dokler me ni našlo. Srečno se vam zahvaljujem za vašo plemenito skrb, da bi mi kaj pomagali za časopis. Bil bi zelo vesel, a drugega pa nikar ne pošiljajte, kajti imam

dobro plačo in denarja mi še ostaja. V upanju, da boste kmalu prejeli to pismo zaključujem in vas najlepše pozdravljam in prav tako vašo družino. Slavko Stegu."

Pismo petih mladih Knežanov se glasi:

"Spodaj podpisani pošiljamo najtoplejšje pozdrave. Vsi smo Knežani. Po čudnem naključju smo zvedeli, da iščete novic o vašem bratu Ivanu Marinčiču ter o sestri Mariji Šajn. Ker nam je znano o njih do januarja l. 1943, vam o njih tu sporočamo. Dokler smo bili doma, je vaš brat in vsa družina dobro živela. Starejši sin je bil pri vojaki. Meseca maja l. 1943 pa so nam pisali od doma v Sardinijo, da je sin od vojakov pobegnil k partizanom, zato so potem Italijani vzeli drugega sina k vojakom, očeta, mater in mlajšega sina pa so internirali, hčere pa so ostale pri sorodnikih. Kaj se je z njimi zgodilo kasneje, nam ni znano, ker smo bili 14 mesecev brez vsakih novic iz naših krajev.

O vaši sestri vam poročamo, da smo slišali, da je s svojo družino tudi dobro živela, toda zadelo jo je velika žalost, kajti njen najmlajši sin je padel v bojih v Afriki. Drugi pa so bili doma.

Mi se tu prav dobro počutimo, edina mora, ki nas neprestano muči, je, da smo že toliko mesecev kot odrezani od naših krajev. Zelo vam bi bili hvaležni, ako bi nam odgovorili na naše pismo. Najlepše pozdrave vam pošiljamo naslednji Knežani: Ivan Tomšič (Perus), Anton Šajn (Bubcov), Ivan Keš (Škrbec), Alojz Novak (Ulfarjev), Anton Delost (Rihtarjev)."

Iz pisma lahko čitatelji presodijo, kaj se godi v starem kraju. Težko sem pričakovala odgovora, toda me je zelo rani. Ubogi brat in družina! In mi ljubimo Italijane. To je grozna mora. Pozdrav čitateljem Prosvete.

Tončka Skufca.

POROČILO IZ KENOSHE

Kenosha, Wis.—V slovenski nasebini Kenoshi je vse po starem: delamo s polno paro, kakor drugod.

Tudi tu smo se zavzeli za jugoslovanski relief. Pred kratkim smo tudi poslali \$41 v Cleveland Progressivnim Slovenkam za ambulanco. Pred nekaj tedni pa so se zavzele slovenske žene in poslale tri zaboje oblek, 400 funtov, v New York. Pobirali smo tudi denarne prispevke. Rezultat za tako nasebino kot je naša, ni slab—\$153. Od te vsote smo poslali \$115 na Jugoslovanski relief, \$25 SANSu, \$13 pa je stala pošiljitev zabojev v New York.

Darovali so sledeči: po \$15: Matt Vidmar in Frances Robsel; po \$10: John Moyal in J. Penca; po \$5: A. Raunich, T. Urnkar, J. Hrvac, A. J. Hrvac, Joe Kastelic, John Kastelic, J. Presterl, T. Zerovec, J. Paulin, J. Nagode, T. Peršin, Ignac Radovan, T. Zabokovec, T. Oder, Mary Burger, Mary Sykes, J. Paulin; J. Oven \$3; po \$2: Alex Pezdur, J. Mautslar, A. Grabnar, M. Sautar; po \$1: J. Prostov, A. Zura, T. Trzel, Mr. Boyle (Waukegan, Ill.). Vsem najlepša hvala!

Frank Zerovec.

O DELAVSKI POLITIKI: VPRIZORITEV 10. DEC.

Detroit, Mich.—Volište so minile in sedaj si lahko odpočijemo napete živce. Roosevelt je ponovno izvoljen in tako je prav. Pri letošnjih volitvah so bili nekateri "delavski prijatelji" kaznovani, ostalo pa je še precej potuhnenih "delavskih prijateljev," ki bodo še pokazali svojo barvo. Kaj pa mi volilci, ali jim bomo pokazali, da smo še pri življenju kot smo bili pred volitvami? Ali bomo šli k počitku in bomo spali dve ali štiri leta ter se spet zdramili šele tik pred volitvami in se spet vsedli v Gompersov voz, ki ga vlečeta osel in slon, ali bomo ostali čuječi ter si zgradili nekaj svojega in riniili naprej brez pomoči, osla in slona?

Skraini čas je, da se delavci osamosvojijo politično. Če se je delavstvo kaj naučilo iz preteklosti, iz svojega klečepazenja in beračenja po volitvah, tedaj bo nastopilo odločno in si ustvarilo nekaj pozitivnega—novo, lastno in močno delavsko politično stranko. Gonilna sila bi moral biti PAC (edbor za politično akcijo), ki bi moral sedaj delati na

tem, da se ameriško delavstvo organizira v samostojni politični stranki. Kajti tisti delavci, ki so prispevali dolarje v sklad PAC in še danes nosijo zadavne znake, na katere so zelo ponosni, so gotovo pripravljeni stopiti v tako delavsko stranko takoj in jo tudi gmotno podpreti.

Na kakšne gumbje bo treba pritiskati, da se ta ideja uresniči, ne vem, vem pa to, da bo moral priti pritisk od zavednih delavcev samih. Kajti vse izgleda, da se naši voditelji najrajši naslonijo na osla, nekateri pa na slona. Zato se organizacija PAC ne bi smela razpustiti, temveč naj postane gonilna sila v prizadevanjih, da se organizira delavska stranka. Kakor izgleda, bo konvencija CIO potrdila sklep eksekutive, da PAC nadaljuje svoje politično delo. To daje upanje, da ne bo ostalo po starem, temveč da bo delavstvo postalo močna politična sila.

Dan vpriporitve drame "Z vero v vstajenje" ni daleč in upam, da si ta dan vsak rezervira. Ta igra bo vpriporjena v nedeljo, dne 10. dec. ob 3. popoldne v Slovenskem delavskem domu na 437 S. Livernois ave. Pomnite, da gre prebitek od te prireditve v pomoč našim bednim ljudem v stari domovini. Pridite vsi, tako tudi rojaki iz Toleda, kajti preskrbljeno bo za vse z vsem!

Josef Koršič.

SEJA GOSPODINSKEGA ODSEKA SND

La Salle, Ill.—Leto se giblje k zatonu. Odbor gospodinskega kluba Slovenskega narodnega doma vabi vse članice na prihodnjo sejo, ki se vrši 7. decembra. Na tej seji bomo izvolile odbor za leto 1945. Po seji pa bomo imeli malo domače zabave. Pridite iz La Salle, Oglesbyja, Prerja in od drugod. Vse ste dobrodošle!

Na tem mestu se vsem najlepše zahvaljujem za vse, kar ste to leto darovale in pomagale pri klubu. Želim, da bi se v prihodnjem letu z večjim veseljem sestajale in da bi bilo kmalu konec tega strašnega klanja, kajti vsi želimo, da bi se naši sinovi zopet povrnili domov. Koliko mater premišlja ure in ure, kje se nahajajo njih sinovi in ali se bodo srečni in zdravi povrnili domov.

Moj sin S/Sgt. je odšel na bojišče 17. aprila. Prestavljen je bil nekam v Anglijo. Čez nekaj mesecev pozneje pa mi je pisal, da je dovršil še polovico poletov. In res je bil zelo srečen! V petih mesecih je naredil 35 poletov, za kar je bil odlikovan s hrastovimi peresi in letalskim križem. On je topničar na letališču B-17. Sedaj se nahaja doma na dopustu za 26 dni, potem pa bo odšel na počitek v Florido. On je prvi v našem mestu, da je v tako kratkem času napravil toliko poletov nad sovražnikovim ozemljem. Zahvaljujem se vsem, ki so ga obiskali in mu čestitali ter želeli srečo tudi v bodočnosti. Najlepša hvala tudi mojim sorodnikom v So. Chicagu za gostoljubnost in postrežbo ob priliki, ko sva jih obiskala s sinom. Hvala družini Ladislav Kuhel, Mary Kuhel in družini in Pavli Kovačič. Želim, da nas kmalu obiščejo v La Sallu.

Mary Furar.

TO IN ONO IZ JOHNSTOWNA, PA.

Johnstown, Pa.—"Kaj, ali se že pripravljate v večna lovišča, da se bolj pogostoma ne oglašate v Prosveti, kot si se navadno prejšnje čase?" me je nahnulo že nekaj znancev. Ne, tega ravno še ne nameravam, ker časi so prenesni za kaj takega. Vsako jutro pričakujemo vedno važnejših novic z bojne fronte in o splošnem preobratu svetovnega položaja.

Volitve so za nami. Številke izkazujejo zmago demokratske stranke skoro vse povsod in predsednik Roosevelt bo imel v obeh zbornicah veliko večino. Glasovi vojakov lahko še kaj spremene, toda najbrže v prid demokratov in v škodo republikancev. V okraju Cambria so zmagali vsi demokratski kandidati. V državni zakonodaji so izmed petih trije slovenskega pokolenja; in sicer Cervenjak in Pentrak v poslanski zbornici in John Haduska v senatni. On je edini Slovan v senatni zbornici. Tudi Eddie McClosky je prejel večino v svojem okraju, pretehtal pa ga je njegov re-

publikanski nasprotnik kongresnik Tibbot s pomočjo sosednjih dveh okrajev, ki spadajo v ta kongresni distrikt. Če bodo vojaški glasovi v prid McCloskeja, se zna še obrniti njemu v zmagano.

Mesto Johnstown je že od nekdaj republikansko, a sedaj so zmagali demokrati. Vsi napori republikancev in ogromne vsote denarja, ki so ga vrgli v propagando, jim ni prav nič zalegle; nabrž pa je jim njih predsedniški kandidat Dewey s svojimi zelo nepremišljenimi govorimi pripomogel še do večjega poraza.

V Johnstownu in po bližnjih nasebinah pridno zbiramo oblike in prispevke za sirote v starem kraju. Nekaj pošiljk je bilo že odposlanih. Računamo, da bomo skupaj nabrali kakih 6 ton blaga iz tega okraja, poleg obleke se je odposlalo tudi nekaj šolskih potrebščin, ki so jih nakupili rojaki iz nasebine Hooversville. Naše žensstvo je tudi pridno na delu pri zbiranju, čiščenju in šivanju razne obleke. Poleg Jugoslovank so mnogi Amerikanci odklopavali z zelo dobrimi in lepimi darili v obliki razne obleke za otroke in odrasle. Ves svoj prosti čas posvečujejo temu delu naši lokalni tajniki SANSa in tajniki društev štev. 3 in 82 SNPJ ter št. 36 ABZ in sicer: Mary Vidmar v Cambria Cityju, br. Frank Chuech v Moxhamu in br. Josip Turk v Cone-maughu. Sestra Vidmar je izposlovala pri Gas Rationing Boardu precejšnjo količino galosoln, tako da morejo zbirati obleko s troki po okrajih.

Nič manjše aktivnosti ni pri zbiranju prispevkov in vse priznanje vsem, ki tako aktivno vrše to veliko humanitarno delo. Seveda je tudi nekaj izjem, ki se prav nič ne strinjajo s tem. Skrbni jih le, kam je šel milijonski fond, ki se je zbiral pod okriljem JRZ med zadnjo svetovno vojno. Najbolj skrbne tiste, ki niso nič prispevali in med njimi je tudi nekaj takih, ki jih še tišči čas niti v Ameriki ni bilo. So še drugi razlogi; namreč zbiranje obleke po cerkvenih okolišah, katere se senčijo pod okriljem "Zveze slovenskih župnij". Oni so tudi nekaj nabrali in tudi že odposlali, toda kam pošiljajo nam ni znano — najbrž v Italijo. Za naše junaške partizane skoro gotovo niso namenjeni ti darovi. Te darove bodo najbrže razdeljevali pod okriljem papeževih mare in pod pokroviteljstvom proslulega ljubljanskega škofa, generala Rupnika in drugih mnogostevilnih Hitlerjevih oboževalcev in kvizlingov. Oni bodo morali bežati in pustiti svoje doobre pozicije in z avijoni poleteli v edino varno pristanišče v Vatikan in se skriti pod papežev suknjo; to se pravi, če se jim bo posrečilo. Opravičeno sodimo, da je njih pomoč namenjena in izdajalcem svojega lastnega naroda. Ako smo v zmoti, bi nas to veselilo.

"Še kakih 200 milj, pa bom videl Lož in Cerknico," je pisal James Mihelcic svojim staršem z italijanske fronte. James je že od časa, od kar je zasedena Italija, neprestano na frontah pri motorikiljski diviziji in najbrž se sedaj nahaja v Forli, ki je rojstno mesto Mussolinija. Njegov brat Andrej je padel pred šestimi meseci v Italiji. Tudi on je vedno sanjal, da bo videl rojstni kraj svojih staršev, pa mu ni bila sreča mila.

Od nekaj slovenskih fantov, ki so vojni ujetniki, smo prejeli pisma, v katerih se poslavljajo, ker sodijo, da bodo zopet poslani v Evropo, najbrže kot regularni vojniki italijanske vojske? Silno so razočarani, ker niso vsaj pridržani k ameriški armadi ali da bi bili vsaj poslani k Titovi armadi. To si želijo, ne želijo pa več biti italijanski vojniki, pa čeprav pod ameriškim poveljstvom in služiti Italijanom za pavovo perje.

Kot vse kaže, bomo kmalu začeli prejemati vesti iz starega kraja, kajti jadranska obala ob vznožju Dalmacije je že skoro osvobodena, kamor bo mogla pripluti ladja, naložena z obliko in drugimi potrebščinami, ki jih sedaj zbirajo ameriški Jugoslovanci, kar bo služilo vsaj nekoliko za prvo pomoč tem bednim ljudem.

Trditev: "Slovinci samo za Slovence," je absurda! Naš Slovence." (Dajle za 3. strani.)

Slika pouličnih bojev v Achemu pred padcem mesta. Ameriški vojak, ki ga vidite na sliki, se je dobro zabarikadiral s tankom na eni in z zidovjem na drugi strani.

GORNJE MESTO

POVEST IZ ZAGREBSKEGA ŽIVLJENJA

SPISAL

BOGOMIR MAGAJNA

(Nadaljevanje)

Godba, ki je začela igrati, ga ni opajala. Z nekakšno trudnostjo jo je poslušal. Trpke slike so se mu razpredale po duši. Spomnil se je, kako se je tudi danes napotil v Gornje mesto. Natanko je prejel premislil, kako mirno bo stopil v sobo in čisto poslovno govoril z Marijo radi odkupa gosli. Tudi zahvalil se bo in zopet odšel. Toda komaj je prišel do vrat, se mu je zazdelo, da se mu še rogajo nejasne, skoraj zabrisane slike, vklesane v kamen med vrata. Saj ni prišel sem gori radi gosli, prav gotovo ne. Prišel je radi Marije. Nikakor ne bo mogel prikriti izraza na svojem obrazu. Kot slabčič bo padel pred njo na kolena in ona bo, dasi z neke vrste ljubeznijo, ki je podobna usmiljenju, ponovila tisto besedo, ki mu je strla življenje. Zato se je okrenil in se vrnil po strminah, rogajoč se vsem lepim slikam, ki so se porajale v njegovih mislih.

In vendar, kaj naj stori? Ali si je res zaželel Regine? Ali je bilo čisto nekaj drugega? Šel je mimo smrti sestre, doživel je Jelkino žalost, srečal je svojo smrt. Misli je tiste dni, da bo pozneje gledal Marijino sliko, on tujec in človek na nenavadnih in samotnih stezah, kot v neki pretekli, daljni, sanjavi dobi daleč za seboj. Toda ta slika mu je sedaj prav tako ugrabila spanje kot takrat, in ko je sanjal, ga je vodila po prepleh ulicah Gornjega mesta. Skušal je z razumom preračunati svojo notranjost. Poklical je celo na pomoč velike knjige, po katerih se je nekoč učil, da bi razkrojil svojo dušo, pogledal v vse njene kotičke in rekel: Tako je. Bolan sem in bolezen tiči v tem in tem predelu duše. Ubil bom to kal, ki jo razjeda, ali pa bom izrezal bolni kos duše iz sebe in ga zavrgel v pozabljenje. — Spoznal je, da v tistih knjigah ni nikake rešitve in da mu niso pojasnile ničesar, in da kroži beseda znano: samo po površini duše in ne more prodreti v njene silne globine, ki jih je težje izmeriti kot neskončnost vseirja. Marija...

Mancika mu je položila roko na ramo. "Simon je zamišljen in ni me videl, ko sem vstopila."

"Sedi, Mancika," je odgovoril še vedno v neki odsotnosti. "Čakal sem te. Nisem te še videl v tej obleki, v kateri si danes posebno lepa."

Mancika je oblekla težko, temnorjavo krilo, ki ji je valovilo do tal. Živ rdeč pas je robil izrez v polkrogu pod vratom.

Razveseljena, da mu ugaja, je Mancika odgovorila: "Po predavanju sem bila v molitnici. Zbor in orgle, oboje me je napolnilo z veseljem in zdelo se mi je, da se je samo nebo približalo zemlji. Pred molitnico so me naprosili, da bi jim čitala svoje pesmi v prihodnjem zboru. Obljubila sem."

"Čitaj jim pesmi, Mancika!"

Gledal jo je z občudovanjem, toda prejšnja trpkost še ni izginila z njegovega obraza.

"Kot ti so lepe tvoje pesmi, in vendar..."

"Vendar?"

Simon ni odgovoril.

"Ne morejo premagati tvojega sveta. Si mi šil sedaj na Marijo?"

"Da!"

"Pojdi k njej!"

"Ne pojdem."

"Če bi jo poznala, bi te jaz popeljala k njej."

"Mancika, nekaj posebnega bi rad govoril s teboj."

Sklonil je svoj obraz do njenega in jo govoril z občudujočim in spoštljivim glasom.

"Mancika, v enem letu bom napravil izpite, dasi to ni tolikega pomena, a odprta mi bo pot

med ljudi. Lepa si in lepa je tvoja pesem. Tebe bi zmagal, tvoje pesmi ne; moja in tvoja pesem bi hodili svoja pota. Toda morda naju to ne bi razdvojilo. Mancika, ali hočeš biti moja žena?"

Mancika so vztrepetale ustnice. Dolgo mu je gledala v oči, ki so tiho in mirno počivale v njenih. Potem se je nasmehnila, ne da bi umeknila pogled, je rekla:

"Nočem biti tvoja žena."

Molčala sta. Ona je pričela listati po neki reviji, a slik v njej ni videla, potem je zopet dvignila oči.

"Si vesel, da sem odgovorila tako?"

"Nisem vesel in nikdar ne bom vesel tvojega odgovora, a je prav, da si odgovorila tako, res,

"Zakaj nisi srečal prej mene, kot si njo! dobro je, da si odgovorila tako."

Pojdi k njej in odpelji jo s seboj!"

"Ukrajinsko pesem igrayo, poslušaj jo, Mancika! Še pred pol ure sem zamrzil godbo, a sedaj zopet igray, da igra. Temna je pesem kot neskončni oboki, oblačni oboki nad mračnimi ravninami. Od neke iz ravnin se je izvila reka in neslišno se vali čez neskončna polja. Ukrajinska reka ne dohiti drugih rek, ne spaja se z njimi. Ko pride do morja, se raztopi v njem in umrje."

"Zakaj govoriš tako? Reka ne umrje. Zaziba se s širokimi valovi in sama slika neba se ziblje v njih."

Tako sta se pogovarjala. Simon se je zopet razvedril. Nihče izmed mnogih gostov ni slutil, da je ta dan zasnil Manciko in da je ta odklonila. In če bi vedeli, bi jim bilo to tuje in nerazumljivo, dasi so bili med občinstvom tudi slikarji in kiparji naših dni, nekateri celo priznani in denarni, in celo tak, katerega ime je prepotovalo svet in je v svojem veličastju s skrbno negovano brado ves srečen sedel v krogu svojih občudovavcev in učencev, katerega dela so plačevali s milijoni. In vendar ni vedel, da je lahko tudi čisto majhna, čisto majhna stvar, ki se imenuje samoodpoved radi čistosti misli, radi očistitve duše, radi ljubezni zavoljo ljubezni, ena izmed kal, ki je legla v duše dveh mladih ljudi, velika kot največja umetnina.

Skoraj točno o polnoči pa se je dogodilo še to:

Zlatolasi deček je zopet prišel v kavarno.

Simon se je silno razveselil.

"Ta je tisti," je rekel Mancika, in ne da bi pojasnil, zakaj je ta tisti, namignil otroku, naj pride k njemu, in ga prijel za roko. Deček je uprl velike oči vanj in se veselo zasmejal.

"Nisi odšel s komedijanti, z Dalijo?" ga je vprašal Simon.

"Nisem odšel. Komedijanti so me samo najeli, da bi jim delal reklamo. Jaz sem tu, odkar mi je umrla mati, ki me je pripeljala z Dunaja. Ona je bila pevka."

"Mali, dam ti denarja. Povej, ali si ti tisti, ki mu je bilo izročeno pismo, da ga nese v Črno jagnje?"

Deček ni hotel vzeti denarja. Le veselo se je smejal.

"Ne razumeš?"

"Razumem."

"Kdo ti je dal pismo?"

Otrok ni hotel odgovoriti, a položil je list na mizo in pomenljivo pogledal zdaj list zdaj Simona.

"Pojdite tja!" je rekel, potem je naenkrat pozdravil in tiho odšel.

Simon in Mancika sta pogledala na list.

(Dalje prihodnjé.)

doba satana, zavrženega angelja, ki je vendar še angelj. Obraz mu je rosnó sijal; in nihče nikoli ni zvedel, če mu je sijal zaradi dobrote, ali zaradi hudobnosti. Sladek in spolzek je bil njegov glas, vaje molitve. Izpod dremotnosti pobožnih besed so se Lenartove misli napravile po svojih potih.

Ves nedeljski večer mu je s svojimi strahotami planil v dušo; hujše ga je občutil v spominu, bolj je razločil lica.

Mračilo se je, ko je stopil v izbo. Zapri je duri za seboj, nato ga je kosčena roka udarila naravnost preko oči, da je padel vznak. Udarac ga ni zabolil; ko je ležal na tleh, se je osupel ozrl, kakor da je bil ponevedoma zašel v neznan kraj. Gospodinja je stala pred njim, črna, gola in pusta, kakor drevo brez mladik; njen obraz je bil rumen in mrtev, podoben tistim obrazom v pohujšljivih muzejih, ki se poleti vlačijo od vasi do vasi. Ta obraz se je sunkoma nagnil nazaj, usta so se reže odprla in pljunek je priletel Lenartu v oko, nato še dalje v samo srce.

"Povrsti!"

Iz mraka so se vzdignili. Najmlajši je bil prvi, nato so se počasi približali še vsi drugi, do najstarejšega, ki je imel že obseščeno zgorenjo ust. Vsak se je trdo in mirno vstopil pred Lenarta, sklenil roke na hrbtu, nagnil glavo vznak ter mu mu pljunil v obraz. Nobeđen ni meril, ali vsi so zadeli na oči. Molčali so, govorila je gospodinja sama, s tistim glasom, ki je rezal, kakor skrhan nož po steklu.

"Ti hudič, izvržek satanov; Ni se še izlegel, pa hodijo biriči ponj! Kje boš spal nocoj? Tam boš spal, odkoder si prišel in kamor sodiš!"

Prijela ga je za lase, vlekla ga za seboj kakor prazno vrečo ter ga zaklenila na stranišče.

"Tukaj si doma, sin svoje matere, lajdra!"

Takrat je Lenart zastokal.

"O Jezus!"

Kar je še nazadnje bilo, bom nahitro povedal; ker človek, čeprav piše življenjepis, vendar ni od usnja in železa.

Ko je zastokal v svoji največji bolečini, je pozabil do kraja, da je v šoli. Katehet se je vzdignil, zardel je v svetla lica, pokazal s prstom nanj.

"Tat, razbojnik, rokovnjaška semena sad! Vstani!"

Lenart je vstal mukoma; slišal je, kako so zarožljale težke verige na rokah in nogah. Katehet ga je gledal dolgo, nato se je z milim in resnim očesom ozrl po drugih; z njim ni govoril.

"Vaš tovariš je bil; ni več. Svojega dobrotnika je okradel. Kdor med vami bi se še menil z njim, bi bil sam greha deležen. Kajti še psi, nespametne živali, se ogibljejo garjevca, da laja v samotni in pogine brez tolažbe."

Katehet je govoril take besede z blagim glasom, dišečim po naukih, pridigah in kadilu. Nenadoma pa se je razleknil in vzdignil ogromno, lica so mu temno zabrekla od ognja, pokazal je z debelim prstom proti durim, kriknil zaglušno.

"Apagel!"

Lenart je pustil knjige na klopi, šel je brez slovesa, nihče ni gledal za njim.

"Da laja v samotni, pogine brez tolažbe!"

Še je slišal strašno obsodbo. Hkrati pa si je v svojem ponižanem srcu silno zaželel, da bi videl tistega garjevca, da bi mu natihiem in naskrivaj pošepnil prijazno besedo, ga pobožal po gobcu in po krvavih očeh.

"Lajal bo v samotni, poginil brez tolažbe!"

Lenart je šel v gozd. Ko je bil čisto sam pod sencami, je potrkal na bukovo deblo, kakor potrkala pisani datel.

"Kaj je res?" je vprašal.

Nagnil se je s čelom prav do gladkega lubja, da bi slišal.

"Saj ni res!"

Še zeleni mah, ki zmirom molči, je takrat izpregovoril:

"Saj ni res!"

Občutil je kar z rokami in z očmi, da teče po žilah bukovega lubja prava topla kri, ne kri človeška, in tudi po nežnih, zmirom tihih steblih mahovih. Ko se je poslovil, se mu je nasmehnila vsaka veja in vsaka bilka posebej; zato se je nasmehnil sam.

"Še kaj pridi!"

"Pridem!" je rekel.

Ko se je vrnil potolažen in blagoslovljen iz gozda, je bil večer. Po mestnih ulicah so gorele svetilke; niti ena med vsemi ni bila prijazna; gledale so široko in topo, kakor oči brez trepalnic. Kadar je srečal človeka, se mu je umaknil v senco. Občutil ni, da je grešnik; ali občutil je, da je tujec vsem in da prepeva njegovo srce vse drugačne pesmi.

Tema je bila, ko je šel po stopnjicah. Potrkal je rahlo na duri, odgovora pa nikakšnega ni bilo. Zato je legel kar v veži na tla. Niso ga še prav omotile sanje, ko se je vzdramil tako bistrost, da je razločil zvezde nad seboj in žive ljudi na teh zvezdah. Ljudje so imeli prazniške obraze, prav nič podobne onim brezdušnim, zakrknjenim, ki jih nosijo in pačijo na trdi zemlji. Namestu sovražne hudobnosti je bila na ustnicah sama dobrot; oči so se toplo in blago smehljale, kakor spomladansko polje v solncu.

"Tja pojdem!" si je goreče zaželel Lenart in je vstal takoj.

Noge, samovoljne, pa ga niso nesle k svetlim zvezdam, temveč na temno dvorišče. Zlezal je na gnojni kup, nagnil se globoko in pogledal v sod. Zmirom bolj natanko je razločil vse, kar je bilo na dnu. Celó same nebeske zvezde so se natihioma uzigale v zeleni mlaki. Med zvezdami je gomazelo počasi, tiho, nagnusno.

"Moji cekini!" se je nasmehnil. "Ali bi jih dosegel?"

Nagnil se je z vsem životom preko roba, otipal pa je s koncem prsta le nekaj mehkega, spolzkega in mrzlega. Brž je odmaknil roko. Kajti zazdelo se mu je v tistem trenutku, da je bil z dlanjo pobožal golo nogo tiste ženske, ki je obešala perilo na dvorišču gospoda Ferenciga; in da ji je segel z brezsrčno roko pod bluzo in pod krilo; slišal je njen smeh, ki se je širok in ogaben vzdignil iz mlake.

Takrat je Lenart spoznal, kaj da je greh; ker ob vsej bridkosti in ob vsej sramoti ga do tiste ure ni spoznal. Od bolesti so se mu usule solze po licih in zaspal je ihtel.

Ko je posijalo solnce na dvorišče, se je oglašil nad stopnjicami hripav krohot, se je prikazal rumen obraz.

"Poglejte ga, tatu, kje je spal!"

Lenart je ležal na gnoju; solze na licih so bile vse posušene; smehljaj se je; ker v sanjah mu je bil Bog poslal odvezo in tolažbo.

XVII.

Odvezo in tolažbo mu je Bog poslal v sanjah, koj nato pa ob budnem dnevu očistitve in poveličanje.

Bil je v izbi sam. Vedel je, da stoji mati v veži, slišal pa je samo glas gospodinjice. Led mu je curljal po licih in životu, tresel se je v mrzlici. In molil je ves čas iz globine svoje žalosti.

"O Bog! Prizanesi! Meni ne, saj nisem vreden; prizanesi nji, ki je brez greha!"

Ta in taka molitev je kipele iz srca naravnost brez besed, ker ustnice so bile suhe in trde, se niso genile.

Mati je odprla duri, tišje, bolj počasi, bolj plašno, nego da bi stopila v cerkev. Lenart jo je pogledal z očmi in z vso dušo. Glas mu je kriknil iz grla, planil iz grla, planil hripavo, zafrfotal, kakor ranjen ptič.

"Mati, ali verjamete?"

Nikoli je ni videl tako lepe in bele, kakor je bila tedaj, ko se je sklonila k njemu do ust.

Razni mali oglasi

FIREMEN—KURJACI za stoker kotel, nočno ali dnevanje delo, dobra plača.

POTREBUJEMO SLAMNIKARICE IZKUŠENE DELAVKE za šivanje SLAMNATHI-KIT DOLGA SEZONA

DELAVKE polno zavarovane na stroške. Oglasite se pri: LEPMAN BROTHERS CO. Marshfield ave. in Harrison st.

ZENSKA za pomoč v kuhinji. Mala institucija. 1621 No. Kostner Ave.

KURJAC—HIŠNIK, za splošno popravila. Dobra plača.—CRAWford 1055.

POMOČNICE bolničarkam.—Otroški zavod, dobra plača. Kličite CRAWford 1055.

ZIDANA HIŠA, dve stan. po 4 sobe vsako. 2 kari garaža, nizka cena. Oglasite se pri lastniku, 3441 Belmont, 2nd Fl.

STAROST 18 DO 50 LET

Stalna pozicija sedaj in po vojni IZREDNO DOBRA PLAČA

povišana po šestih mesecih Najboljše delovne okoliščine

Zglasite se: Employment Office

1250 Milwaukee Ave. 516 W. Jackson Blvd.

CHICAGO

"Ni res, Lenart!"

Roke so se sklenile, lomile se v objemu, čudežno močne ljubezni.

Lenart je vztrepetal ter onesvestil.

Kje si? Odkod bi slišal zvočnega smeha, ihtenje tvoj bridkosti? Kamorkoli si se našel, koderkoli hodiš, sejal si se seješ cekine ljubezni se na trdno cesto, na goli kamen, da b vzklija sijajno, drugim radost tebi večno zasluženje!

(Konec.)

Razni mali oglasi

FIREMEN—KURJACI za stoker kotel, nočno ali dnevanje delo, dobra plača.

POTREBUJEMO SLAMNIKARICE IZKUŠENE DELAVKE za šivanje SLAMNATHI-KIT DOLGA SEZONA

DELAVKE polno zavarovane na stroške. Oglasite se pri: LEPMAN BROTHERS CO. Marshfield ave. in Harrison st.

ZENSKA za pomoč v kuhinji. Mala institucija. 1621 No. Kostner Ave.

KURJAC—HIŠNIK, za splošno popravila. Dobra plača.—CRAWford 1055.

POMOČNICE bolničarkam.—Otroški zavod, dobra plača. Kličite CRAWford 1055.

ZIDANA HIŠA, dve stan. po 4 sobe vsako. 2 kari garaža, nizka cena. Oglasite se pri lastniku, 3441 Belmont, 2nd Fl.

STAROST 18 DO 50 LET

Stalna pozicija sedaj in po vojni IZREDNO DOBRA PLAČA

povišana po šestih mesecih Najboljše delovne okoliščine

Zglasite se: Employment Office

1250 Milwaukee Ave. 516 W. Jackson Blvd.

CHICAGO

DELO DOBE

HIŠNICE

"JANITRESSES"

Zenske za čiščenje uradov

Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure zvečer.

Vojno nujna industrija.

VPRAŠAJTE pri:

ILLINOIS BELL

TELEPHONE

COMPANY

"EMPLOYMENT OFFICE" ZA ŽENSKO

Street Floor

309 W. Washington Street

You can't wipe this out with your tears!

BUT BONDS WILL HELP YOUR BOYS DO IT!

Your fighting men are paying back the Japs for Pearl Harbor, that "deed that will live in infamy." But it's a long way yet to Tokyo—where the final installment will be collected.

We, at home, can't fight shoulder to shoulder with our boys. Yet we can help today by getting behind the 6th War Loan Drive with every dollar we can scrape together. This is every American's war. Buy an extra \$100 bond—and don't wait till you're asked. For we've a tough job ahead. Your bonds prove that you

haven't forgotten Pearl Harbor, Bataan and the thousands of other crimes against humanity by the Jap hordes. Your bond is an installment on what it's going to cost us to crush the Japs in the long sea lanes of the Pacific—it's going to take more superfortresses at \$600,000 each, more P-47 Thunderbolts at \$50,000 each—more of every type of materiel.

And remember, when you buy bonds you are saving for your future and the future of your country. Don't put it off—buy that extra bond today.

BUY AT LEAST AN EXTRA \$100 WAR BOND TODAY!

SLOVENE NATIONAL BENEFIT SOCIETY

2657-59 S. Lawndale Ave. Chicago 23, Ill.

Grešnik Lenart

Življenjepis otroka
Ivan Cankar

(Nadaljevanje.)

Nenadoma ga je nekdo od zadaj močno udaril po rami ter ga siloma zgrabil za laket. Lenart je treščil z žametnih peroti, osupel in prestrašen je ugleдал poleg sebe človeški obraz. To je bil črni Lojze. Vroč, zasopel in temnogled mu je krikal v lice:

"Poslušaj me zdaj, cigan popeteni! Prej so rekli, da si kradel ti in nihče drugi, zmerjali so te s kletvami, da bi jih prascem med otrobe ne dal. Zaradi takih besed imajo še vsi rdeča ušesa in lase pokoneci. Ko sme stali tam zadaj za durmi in sem te slišal, kako si se milo emiril, bi te bil najrajši pri tisti prici zadavil; ne zato, ker si kradel, temveč ker si me spravil v sramoto. Zdjaj pa še nekaj poslušaj, cigan! Če si že kradel, si storil prav, ali storil si premo! Zažgal bi jim bil še hišo nad plešami, ocvrl bi jih bil ob živem

telesu, da bi smrdelo od loja in gnoja kar do Amerike! Spomni se, kadar bo spet naneslo! Ti pa si lačen, saj ti je obraz kakor prhla repa; na kruha!"

Šel je nevihtoma, kakor je bil prišel, ker mudilo se mu je zmirom, kamorkoli. Dolgo je gledal Lenart za njim, gledal z rosnimi očmi; božal je kos kruha kakor živo, dobrotno roko prijateljevo. Beli prsti so takrat segli v njegovo srce in so tam igrali s svetlimi cekini.

Ker v najhujšem trpljenju, v takem, ki nima več ne lica, ne besed, je človek najbolj bogat v ljubezni; še psa bi ljubil.

XVI.

Ko je šel Lenart v šolo, ni spetoma videl nikogar in ničesar, še svoje žalosti ne. Kadar je bolečina pretirana, zopernaturna, se prelomi sama na drugo stran, pade v tišino in brezdušje; in srce je mirno.

Na stopnjicah mu je prišel naproti učitelj, s katerim sta se

imela rada; star človek je bil, že ves siv in betežen; ali zaradi ljubezni je bil mlad. Nagnil se je k njemu, potrkal ga je po rami.